

ANG

Bayan

Pahayagan ng Partido Komunista ng Pilipinas
Pinapatnubayan ng Marxismo-Leninismo-Maoismo

Edisyong Hiligaynon
Tuig XXXVII No. 17
Septyembre 7, 2006
www.philippinerevolution.net

Editorial

Kalakasan kag pagpaniplang para magdugay pa sa poder

Wala untat ang maduguon kag tuso nga pagmaniobra ni Gloria Arroyo, gamit ang tanan nga makaptan nga instrumento sang estado kag iban pa nga hayag kag tago nga pamaagi para hugton pa gid ang pagkapyot niya sa poder.

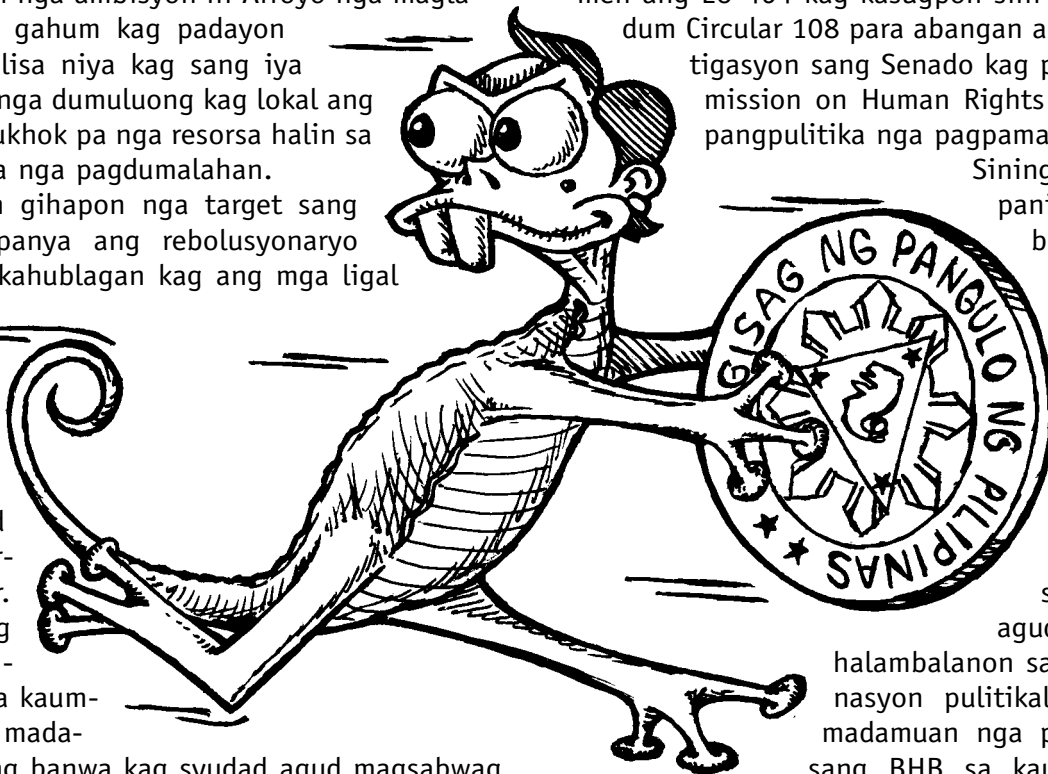
Nagaasud-asod ang mga iskema sang rehimen agud tiplangon ang pumuluyo kag waskon, kon indi man baklon, ang iban nga mahimo pa magbalabag sa indi mapunggan nga ambisyon ni Arroyo nga maglawig pa siya sa gahum kag padayon nga mamonopolisa niya kag sang iya mga kahimbon nga dumuluong kag lokal ang tanan nga mahukhok pa nga resorsa halin sa bangkarote niya nga pagdumalahan.

Pangunahon gihapon nga target sang pasistang kampanya ang rebolusyonaryo nga armadong kahublagan kag ang mga ligal nga demokrati-kong pwersa nga lunsay yara sa unahan sang paghimakas agud patalsikon si Arroyo sa poder. Wala hawid ang mga pagpang-abuso militar sa kaumahan kag pati sa madamu nga sentrong banwa kag syudad agud magsabwag

sing kakugmat batuk sa pumuluyo. Padayon ang pagpatay kag pagkuot sang mga *death squad* ni Arroyo sa mga progresibo kag militanteng pwersa. Ang kriminal nga responsibilidad ni Arroyo kag mga kakumplot nga pasista indi matabunan bisan sang gintukod sini nga Melo Commission nga kuno maga-imbestiga sa pagpamatay sa mga aktibista kag kritikal nga mamahayag.

Kadungan sini, padayon nga ginagamit sang rehimen ang EO 464 kag kasugpon sini nga Memorandum Circular 108 para abangan ang mga imbestigasyon sang Senado kag pati sang Commission on Human Rights bahin sa mga pangpulitika nga pagpamatay.

Sining ulihi, isa ka panibag-o nga imbento nga estorya bahin sa nakit-an nga lulubngan kuno sang mga "biktima sang purgahan" sa Leyte ang ginaduso sang rehimen agud warikon ang halambalanon sang mga asasinasyon pulitikal padulong sa madamuan nga pagpatay kuno sang BHB sa kaugalingon nga

**Mga tampok
sa isyu nga ini...**

Nagabuang nga AFP
PAHINA 5

43 armas naagaw
sa mga operasyong
disarma
PAHINA 8

Dinayaay sa eksam
sa narsing
PAHINA 12

kubay. Katuyuan man sang intriga nga ini nga bugkuson nga isa man lang ang ligal nga partidong Bayan Muna kag likum nga NDFP, lagson ang mga pangunahong personahe sang mga organisasyon nga ini, dululungan nga pintahan sila nga demonyo kag ihamulag sa pumuluho. Kabahin man sang pagpanamad nga ini ang padihot nga maipwera ang mga progresibong partido sa parlamentaryong patag kag pahugon ang masang katapuan, mga tagasuporta kag alyado nila.

Pilit man nga ginabugkos sang Malakanyang ang malapad nga kubay sang nagkalain-lain nga anti-Arroyo nga oposisyon sa PKP kag BHB paagi sa daan nga linya sang nagahimbunanay ang mga pwersa nga ini para sa destabilisasyon.

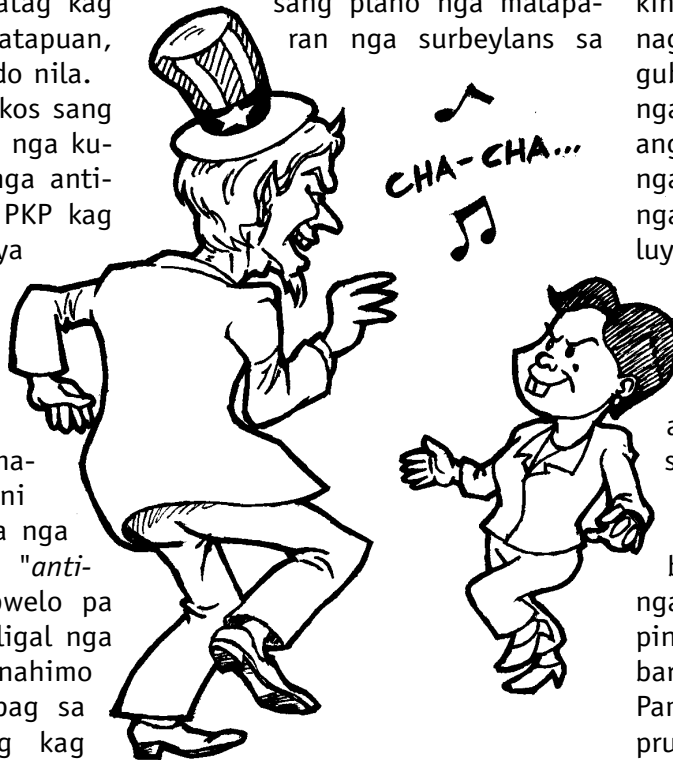
Ginaapura man sang Malakanyang ang pagaprubar sa lehislatura sa madugay na nga ginaduso ni Arroyo kag sang amo niya nga si US President Bush nga "anti-terrorism bill" agud maibwelo pa gid kag mahatagan sang ligal nga basbas ang daan na nga ginahimo sang rehimen nga paglabag sa tawhanong kinamatarung kag

mga hayagan nga pasistang tikang. Lakip sa mga ini ang pag-kabig nga teroristang krimen ang paghiwat sang mga rali kag anuman na pagpakamalaut sa gubyrno; pagaresto nga wala mandamyento kag pagkahunong nga wala ginapasakaan sang kaso kag ginadala sa hukuman sa sulod sang 72 oras; pagsurbeylans sa mga telepono kag *cellphone* kag iban pa. Katimbang sang plano nga malaparan nga surbeylans sa

mga *cellphone* ang pagtulod su-bong sang Malakanyang sang regulasyon nga nagaobligar iparehistro ang tanan nga mga *cellphone* kag SIM.

Ginpagguwa sining karon lang sang Malakanyang ang Executive Order 420 nga nagatukod sang iskema nga Unified Multipurpose Identification (UM-ID) para kuno "isahon ang tanan nga mga ID nga kinahanglan sa pagtransaksyon sa nagkalain-lain nga ahensya sang gubyrno." Ang matuod, ultimo nga katuyuan sini nga paghandaan ang pagtukod sang isa ka sistema nga National ID nga pagahimuon nga rekisito sa tanan nga pumuluho.

Sa sini, magaangkon ang gubyrno sang kapasidad nga panilagan kag kontrolon ang hulag sang mga tawo, ilabi na ang mga ginakabig nga kaaway sang gubyrno. Paghanda man sa pagpatuman sang sistemang National ID ang ginahimo su-bong sang 7th Infantry Division nga nagaobligar dungan ang mapintas nga paandam sa mga tagabaryo sang Nueva Ecija, Bulacan, Pampanga, Aurora kag iban nga prubinsya sang Central Luzon, ang baraghal nga pasistang pagpami-gos kag ang pagbukas pa gid sang pungsod sa pagpasilabot sang imperyalismong US sa teritoryo kag sa mga pang-ekonomya, pangpulitika, pangmilitar kag iban pa nga internal nga halambalanon sa Pilipinas. Paagi sa cha-cha pormal nga mabasbasan ang madugay na nga adyenda sang rehimen nga bayluhan ang porma sang gubyrno para mapalawig pa ni Arroyo ang iya di lehitimo nga pagpungko sa gahum, istriktuhan pa ang mga kahilwayan sibil, limitahan ang proteksyon sa mga demokratikong kinamatarung kag himuon nga tuman kahapos para sa rehimen nga magdeklarar sang layi militar kag *state of national emergency* kag magsuspinder

Tuig XXXVII Blg. 17 Septyembre 7, 2006

Ang *Ang Bayan* ginabantala sa lengwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Waray kag Ingles.

Mahimo ini i-download halin sa Philippine Revolution Web Central nga makit-an sa:

www.philippinerevolution.org

Nagabaton ang *Ang Bayan* sang mga kontribusyon sa porma sang mga artikulo kag balita. Ginabuyok man ang mga bumalasa nga magpaabot sang mga saway kag rekomendasyon sa ikauswag sang aton pahayagan.

Malab-ot kami paagi sa e-mail sa: angbayan@yahoo.com

Kaundan

Editorial

Kalakasan kag paniplang para magdugay sa poder	1
Wala nagatapos sa <i>impeachment</i>	3
Melo Commission	4
"Mass graves" sa Leyte, himu-himo sg AFP	5

Pagpanghalit sg pasistang estado

Nagabuang nga AFP	6
Pagpang-abuso militar sa Samar	7
Palparan: Matalaw, pasistang berdugo	8

Mga tampok nga opensiba

43 armas halin sa mga pagdisarma	9
Mga armadong aksyon	10
Halin sa Far South Mindanao Region	10
<i>Oil spill</i> sa Guimaras	11
Dinayaay sa eksam sg narsing	12

Ang *Ang Bayan* ginabantala duha ka beses kada bulan sang Komite Sentral sang Partido Komunista sang Pilipinas

sang *writ of habeas corpus*. Para makasiguro sa padayon nga suporta sang US, panason ang anuman nga nabilin nga proteksyon sa subong nga reaksyunaryong konstitusyon sa nasyunal nga soberanya, nasyunal nga patrimonya kag batuk sa armadong interbensyon sang mga imperyalista.

Ginalatag sang Malakanyang subong kag mga kahimbon sini sa Korte Suprema kag Commission on Elections (COMELEC) ang dalan para dalayon na nga aprubahan ang peke nga "*people's initiative*" para sa Cha-cha. Kuno abi ginbalibaran, pero ang matuod ginahimuan lamang sang COMELEC sang paagi para mapasa gilayon sa Korte Suprema ang petisyon sang Sigaw ng Bayan kag Union of Local Authorities of the Philippines (ULAP) para malikawan ang pag-atubang sa madamu nga pagpamatuk nga nagapadugay pa sa proseso—ilabi na nga madamu ang ginakwkestyon nga anomalya sa nakalap kuno nga mga pirma.

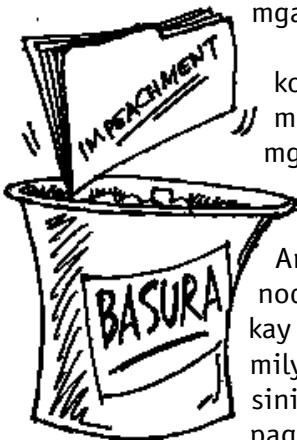
Bisan indi hayagan nga ginpa-boran sang COMELEC ang petisyon, nagkomentaryo naman ini nga "daw nasabat (sang Sigaw ng Bayan) ang mga rekisito nga nakasasad sa layi para sa pagpangalap sang mga pirma," sa pihak nga wala naman sini gin-usisa ang mga pirma.

May daku nga numero sang mga hukom sa Korte Suprema nga kapot sang Malakanyang nga ginasaligan nila nga magabawi sa mga nauna nga desisyon sini batuk sa "*people's initiative*." Sa sini madayon ang paghiwat sang reperendum para diri bag-o ang umpisa sang upisyal nga panahon sang eleksyon sa 2007. Ginahingabot man nga makuha na ang bastante nga numero sa reaksyunaryong Kongreso para itranspornma ang batasan bilang *constituent assembly* nga may gahum magbag-o sa konstitusyon bisan pa malapas ang probisyon

Wala nagatapos sa *impeachment*

Ginpatay man sang mga tampad nga idu-ido ni Arroyo ang kasong *impeachment* sa sulod sang Kongreso, sa guwa sini nagapadayon nga buhi ang mga paghulag sang pumuluyo para maipaguwa ang kamatuoran.

Ginlunsar sining karon lang sang lain-lain nga grupo ang "*caravan* para sa kamatuoran kag hustisya." Sa kampanya nga ini, pagadal-on nila sa lain-lain nga lugar ang pito ka kahon nga nagaunod sang ebidensya sang pagpangdaya, pagpangawat kag pagpamatay ni Gloria Arroyo. Ini ang ila sabat sa panawagan sang pumuluyo para sa kamatuoran ilabi na sang ginsara na sang rehimen ang tanan nga mga patag sang konstitusyunal nga paghimakas.

Madumduman nga ginbalabagan sang mga kongresista nga maki-Arroyo ang pagbukas sang mga kahon nga ginasingling nga nagaunod sang mga ebidensya sang mga krimen ni Arroyo. Upod diri ang ebidensya sang pag-angkon sang sikreto nga *bank account* sang pamilyang Arroyo sa isa ka bangko sa Germany nga nagau-nod sang pila ka gatos ka milyong dolyar. Suno kay Rep. Allan Peter Cayetano, ginatago sang pamilyang Arroyo sa mga *bank account* nga pareho sini ang ila mga ginkurakot halin sa iligal nga pag-uyat sa badyet sang mga lokal nga gubyerno, mga kikbak halin sa pampubliko nga proyekto pareho sang NAIA-3 kag Northrail *project* kag suhol halin sa mga kriminal nga aktibidad pareho sang juetang. Ang *bank account* nga ini isa lamang sa mahaba nga listahan sang mga sikreto nga propyeded sang pamilyang Arroyo. Pareho sang ginalauman, nagbalibad ang mga Arroyo nga ipaidalum ini sa imbestigasyon kag sa baylo gindemanda nga mapatalsik sa Kongreso kag ginpahug nga pagakasuhan sang libelo si Cayetano.

AB

nga nagasaad nga kinahanglan may separado nga pagpasugot ang Senado.

Pareho sang ginahimo nga baghal nga pagbasura sa *impeachment*, wala nagakangilin nga ginadalasa, ginatiko kag ginatiyug-tiyugan sang rehimen Arroyo ang tanan nga natalana nga proseso para sa daluk nga paghandum nga makapagusa pa sa poder.

Ang kadalukon sa gahum kag tanan nga pribilehiyo nga katuwang sini amo ang nagaduso sa rehimen Marcos sadtong dekada 1970 para magpataw sang hayagan nga pasistang pagginahum, monopolisahan ang poder pangpulitika

kag bag-uhon ang reaksyunaryong konstitusyon para mag-ayon ini sa amo nga adyenda. Wala sang daku nga kinalain ang ginaduso subong sang rehimen Arroyo kag wala ang mahimo madangatan sini. Pareho sa panahon ni Marcos, ang mga ginahimo subong ni Arroyo nagatudlo sa pumuluyo sa husto kag kinahanglan na ang ila hugot nga paghugpong sa armadong rebolusyon kag hayag nga pangmasang paghimakas tubtub maagum ang desaysibong nga kadalagan. Kag pareho ni Marcos, pagapukanon si Arroyo sang makagagahum nga pwersa sang nagakaakig nga pumuluyo.

AB

Tagahugas-kamot sang rehimeng Arroyo

Una nga adlaw pa lamang sang gintukod sang Malakanyang nga Melo Commission gintapos na mismo ni Gloria Arroyo sang ishanon ang trabaho sini. Sa isa ka pahayag sadtong Agosto 31, naghimo na si Arroyo sang kaugalingon nga kongklusyon sa imbestigasyon kag direktahan nga inabswelto niya ang kaugalingon kag ang iya mga militar kag pulis sa kriminal nga salabton sa masobra 740 kaso sang pagpamatay sang mga aktibista kag kritikal nga tawong-midya. Siling niya, ang mga ginapasibangud sa militar kag pulis "lunsay himu-himo sang pangpulitika nga oposisyon kahimbon ang Wala sa katuyuan nga idestabilisa" ang iya rehimen.

Sa sini labi nga nagtingkad ang kamatuoran nga gintukod ni Arroyo ang Melo Commission para lamang magserbi nga instrumento agud makapanghugas-kamot siya kag iya mga pasistang sinakpan kag isaylo ang akusasyon sa mga biktima mismo kag sa pila nga magagmay nga elemento sang militar kag pulisya kag mga hinuptan nila nga lumpen ukon iban pa nga inosente. Baliskad ini sa nauna nga gindeklarar nga katungdanan sini nga imbestigahan ang lapnagon nga mga pangpulitika nga pagpamatay.

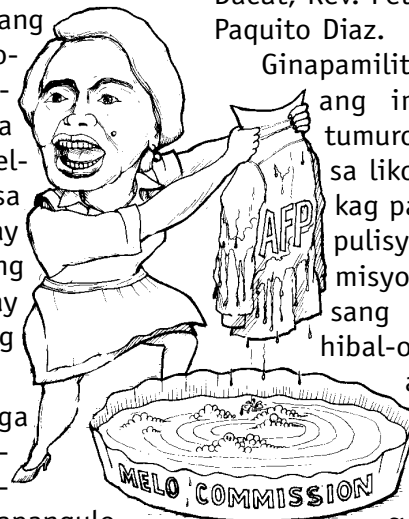
Sunud-sunuran sa pahayag ni

Arroyo, hayagan nga gindeklarar ni retiradong Associate Justice Jose Melo, tagapangulo sang komisyon, nga "mapatihan" ang report ni Maj. Gen. Avelino Razon sang PNP-Task Force Usig nga ang kadam-an sang mga pangpulitika nga pagpamatay matudlo mismo sa Wala. Halimbawa, ginapamilit sang Task Force Usig nga ang Bag-ong Hangaway sang Banwa (BHB) ang nagpatay kay Sotero Llamas, anay lider sang Partido Komunista sang Pilipinas kag BHB sa Bicol, kag amo man sa mga kilala

nga progresibong lider sa Eastern Visayas nga sanday Atty. Feledito Dacut, Rev. Peter Edison Lapuz kag Paquito Diaz.

Ginapamilit man ni Melo nga ang imbestigasyon agud tumuron ang mga kriminal sa likod sang pagpamatay kag pagkuot trabaho sang pulisya kag indi sang komisyon. Ang tuyo lamang sang komisyon amo nga hibal-on kon ngaa natabo ang mga pagpamatay nga ini.

Ginatugyan na lamang sang komisyon sa mismo mga ginaakusahan nga may kahimuan sa mga pagpamatay ang pag-imbestigar sa kaugalingon, samtang ang komisyon mismo nagapabilin nga inutil kag magpakontento na lamang sa pagpulaw bahin sa sari-sari nga mga kuno-kuno. Temprano pa lamang sang madulaan na sang hangin ang sadto ginapahambog sang komisyon nga "wala ini sang pagsantuhon sa ginahimo sini nga imbestigasyon." AB

Istorya sang "mass graves" sa Leyte, himu-himo sang AFP

Wala untat sa pagngakngak ang mga tagapamaba sang AFP nahanungod sa ginasilang nila nga pagkadiskubre sang kuno "lulubngan sang mga biktima" sang "internal nga purgahan" sang Bag-ong Hangaway sang Banwa sadtong dekada 1980 sa Inopacan, Leyte.

Desperado kaayo ang AFP kag Malakanyang nga magtuga sang mas dalagku nga gahud agud lumson ang malapad nga pagkundera sa sulod kag guwa sang pungsod sa ginahimo sini nga kampanya sang terorismo kag pasista nga pagpanglupig batuk sa pumuluyong Pilipino.

Wala pa sang anuman nga syentipiko nga pagtuon sang mga kalabera nga ginapaguwa nila nga nakutkot sa "mass grave," madasig nila nga gindeklara nga pasakaan sang kaso nga "pagpatay" sanday Jose Ma. Sison, Luis Jalandoni kag Congressman Satur Ocampo. Kaladlawan nga ginpabugal pa sang AFP nga may ara sila nga isa ka "saksi" nga nagasilang nakatuki sa dokumento nga pinirmahan kuno ni "Amado Guerrero" (daan nga nga-

lan sa paghimakas ni Ka Joema), "Ka Satur" kag "Ka Louie" nga nagsugo kuno nga himuon ang pagpatay sa mga "deep penetration agent" sang militar. Daw nalimtan sang AFP nga si Ka Joema nakahunong sa Fort Bonifacio halin 1977 asta 1986, samtang si Ocampo naman napreso halin 1975 asta 1985. Si Jalandoni sadtong ulihi pa nga bahin sang 1970 nagaestar na sa Europe.

Ang istorya nga ini ang pinakaulihi lamang sa serye sang mga istorya nga himu-himo sang AFP para samaron ang PKP kag BHB. Pila ka lulubngan na ang ginkutkot sang AFP sa Southern Tagalog sining mga nagligad nga tuig, pero bisan isa wala sang ginsu-miter nga mga ebidensya sa pagtuon sang mga syentista. Sining tuig naman, pilit nga ginpalupok mismo ni National Security Adviser Norberto Gonzales nga may nga nakit-an nga "mass grave" sa San Fernando, Bukidnon. Ginbalibaran ang iya istorya indi lamang sang gobernador sang Bukidnon, kundi pati mga upi-syal militar mismo sang natungdan nga prubinsya. AB

Nagabuang nga AFP

Wala pulos ang mga pahayag kag pangako sang rehimeng Arroyo nga "pagaproteksyunan ang kinamatarung kag kahilwayan sang kada pumuluyo." Nagapadayon gihapon ang pagpanghalit sang mga pasistang tinawo ni Arroyo sa PNP, AFP kag iban pa nga armadong gaway sang estado. Nagasulunod ang pinakaulihi nga mga hitabo nga nagahublas sa iya mga pagpakuno-kuno:

Septyembre 5. Iligal nga gin-aresto sang mga elemento sang Task Force Bulacan sanday Remedios, Joynes kag Vangie San Juan sa ila balay sa Barangay Atlag, Malolos City. Ang mga gindakup mga himata sang anay volunteer sang KARAPATAN nga si Dory San Juan, nga amo ang ginapangita sang mga suldado. Gindala sila sa detatsment sang militar sa barangay sang wala makitan sa balay si Dory.

Samtang, sa Barangay San Roque, Hagonoy, Bulacan ginhalughog sang mga suldado kag ginkawatang sang mga paninda nga nagabalor sang P10,000 ang Tanglaw sa Dagat Multi-Purpose Cooperative. Ang kooperatiba, nga natukod sa bulig sang Pamalakaya kag Anakpawis, ginbansagan nga proyekto sang Bag-ong Hanga-way sang Banwa (BHB). Ginkawat man sang mga suldado ang isa ka *fiberglass* nga baroto kag gamit pangisda nga nagabalor sang P125,190.

Septyembre 4. Ginpatay sa Valenciana City, Bukidnon si Candelario Magallanes Ayuda, 42, myembro sang Bayan Muna. Samtang, sa Cabanatuan City, iligal nga inaresto sanday Aprilyn Perido, 24, kag Eloisa Tukay, 35, mga organisador sang Anakbayan. Gindala sila sa PNP Provincial Headquarters sa Cabanatuan ugaling wala ginkumpirma sang pulisya nga kapot nila ang duha. Si Perido isa sa mga nagtes-

tigo batuk sa militar sa pagbista nga ginhiwat sang Commission on Human Rights sadtong Agosto 24 sa Angeles City.

Antes sini, ginkuot man sang apat nga nakabonet nga lalaki sanday Gerry Martinez, 53, kag Cesar Salamat, 70, sa ila mga puluy-an sa Sityo Mindanao, Barangay Sto. Rosario, Malolos City. Sanday Martinez kag Salamat mga myembro sang Bagong Alyansang Makabayan (BAYAN).

Septyembre 3. Ginpatay sang mga nakamotorsiklo nga elemento sang *death squad* sa Simbahan, Buenavista, Agusan del Norte si Jovito Pinakilid, lider sang Pigbawangan Higaonon Pangibasok (PHP).

Septyembre 1. Ginpatay sang duha ka lalaki nga nakamotorsiklo si Sanito Bargamento, organisador sang National Federation of Sugar Workers (NFSW) kag utod ni Edwin Bargamento, awditor sang NFSW nga ginpatay man sadtong 2005. Si Sanito sakay sa isa ka *van* upod ang iya tiayon sang paulanan siya sang bala sang mga kriminal sa Barangay Tortosa, Manapla, Negros Occidental. Ika-13 na siya nga progresibong aktibista nga ginpatay sa Negros halin 2005.

Iligal nga inaresto sang PNP sadtong adlaw man nga ina sanday George Lavadia, 32, kag Sharon Abangan, 33, sa Talisay City, Cebu sa akusasyon nga mga gerilya sila sang BHB. Si Lavadia anay tagapamaba sang Estrada Resign Move-

ment samtang si Abangan *campaign manager* sang partidong Anakpawis.

Agosto 30. Ginkuot sang mga suldado sang Task Force Bulacan ang mag-asawa nga sanday Napoleon kag Ofelia Bautista, lunsay katapu sang Pamalakaya kag partidong Anakpawis. Ang mag-asawa, nga mga salaligan sa isa ka palangisdaan, ginkuot sa ila payag sa Barangay San Roque, Hagonoy Bulacan. Ginbuhian masunod nga adlaw pero ginbakol sang todo si Ofelia samtang si Napoleon nadula gihapon tuhtub subong.

Samtang, lima ka residente ang napilasan sang bombahan sila sang tubig sa Sityo Masagana, Barangay Western Bicutan, Taguig City sang mga elemento sang Philippine Army nga nagdemolis sa 106 nga balay sa lugar. Bangud sa mabasog nga pagpamatuk sang mga residente, napilitan ang Malakanyang nga imandu ang suspensyon sang demolisyon.

Agosto 27. Gin-aresto sa Barangay Baras, Canaman, Camarines Sur sang mga elemento sang PNP si Jariz Vida, *secretary-general* sang Bayan Muna sa prubinsya. Bag-o gid lang makatapos sa iya programa sa radyo dzGE nga ginatig-uluhan "Pamana ng Lahi" sang dakpon siya sang mga pulis sa himu-himo nga kaso nga *frustrated murder*.

Agosto 22. Walo katapu sang Karapatan-Southern Tagalog ang iligal nga inaresto kag ginhunong sang mga suldado sang 74th IB sa Barangay Tagbacan Ibaba, Catnauan, Quezon. Ang mga biktima amo sanday Mary Jane Almoete, Christopher de Leon, Khristina Mae Guray, Virgilio Tulay, Ramon Lastique, Leonardo de Dios, Luna de Dios kag isa pa nga wala ginhi-ngadlan. Sang sila arestuhon, ginabuligan nila nga makuha sang pamilya ang bangkay ni Racquel

Aumentado, isa ka Pulang hangaway kag kadre pangkultura nga napatay sadtong Agosto 18 sa isa ka eng-kwentro sa tunga sang 74th IB kag BHB sa Catanauan. Didto man ang Karapatan para imbestigahan ang nareport nga pagpangbakol sang mga suldado sa mga mangunguma nga sanday Binoy kag Jeffrey Amorcillo kag Armon Rogelio. Ang walo nga biktima ginkasuhan sang sedisyon kag wala giha-pon ginabuhian tubtub subong.

Agosto 20. Ginpatay sang mga elemento sang *death squad* si Hermelino Marqueza sa Barangay Maitum, Tandag, Surigao del Sur mga alas-11 sang gabi-i. Si Marqueza ang lider sang Kapunongan sa Maguuma sa Surigao, utod nga organisasyon sang Kilusang Magbubukid ng Pilipinas kag ikaanum na nga

biktima sang pagpang-atake sa mga lider-aktibista sa rehiyon sang Caraga subong nga tuig. Ginpatay si Marqueza pila ka oras lamang nga gin-anunsyo ni Arroyo ang pagkatalana niya kay anay Supreme Court Justice Jose Melo agud pamunuan ang komisyon nga gintukod sang Malakanyang para imbestigahan kuno ang mga pagpamatay sa mga aktibista kag myembro sang midya.

Agosto 6. Isa ka gatos ka adlaw na nga nakahunong ang lima ka mangunguma nga ginkuot sa Tagaytay sadtong Abril 28 kag ginkasuhan sang rebelyon. Suno sa mga detenido, adlaw-adlaw sila nga naka-eksperensya sang sikolohikal nga tortyur pareho sang gulpehan nga pagbag-o sang iskedyul sang pagbisita sang ila mga pamilya,

gulpehan nga pagpalip-ot sang oras sang pagbisita kag pagtabog sang ila mga bisita nga naghalin pa sa malayo. Sanday Aristedes Sarmiento, Enrico Ybanez, Alejandro Axel Pinpin, Riel Custodio kag Michael Masayes nga ginatawag "Tagaytay 5" apat ka adlaw nga ginkulong sa isa ka *safehouse*, gininterogar, tinortyur kag wala ginpahanugutan makig-angot sa ila mga pamilya kag abugado makaligad sila arestuhon. Basla na lamang sila nga ginpaatubang sa midya sadtong Mayo 1 bilang mga gerilya kuno ang BHB nga may plano mangbomba sa Metro Manila agudgamuhon ang pagdumdum sang Adlaw sang Pangabudlay. Sanday Sarmiento, Pinpin kag Custodio mga katapu sang Kalipunan ng mga Magbubukid sa Kabite. **AB**

Target: Mga bata

Pagpang-abuso militar sa Samar

Indi magnubo sa 120 mga bata ang biktima sang pagpang-abuso militar sining Mayo-Hulyo 2006 sa mga barangay sang Quirino, Imelda kag San Francisco sa Las Navas, Northern Samar. Lakip sini sa masobra 288 biktima sang 55 kaso sang kalakasan militar sa nadokumento sang Pesante kag Katungod-Northern Samar sa ginhiwat nila nga *fact-finding mission* sadtong Hulyo 24-28.

Ginbuyagyag sang *fact-finding mission* ang mga kaso sang arbitrario nga paghunong, tuyo nga pagpatay, pagsamad sa propyedad, harasment kag pagpamahug, pagkuot, pagpangbakol, istraping, tortyur kag iban pa.

Lakip sa mga biktima si Marlon Parane, 12, nga ginpahug nga pagapatyon sang duha ka suldado sadtong Hulyo 5. Gininterogar man ang bag-o lang nga nagbun-ag nga magulang nga babaye ni Marlon nga ginaakusahan nila nga Pulang hangaway.

Ang mga taghimo amo mga elemento sang 63rd IB sa pagpamuno ni Col. Felimon Santos. May kampo ang yunit militar nga ini sa Barangay Opong sa kaingod nga bayan sang Catubig.

Ang pagpang-abuso sang mga suldado naglala matapos salakayon sang mga suldado ang isa kuno ka kampo sang Bag-ong Hangaway sang Banwa sa Barangay Imelda sadtong Hulyo 6. Apat ka suldado kag

duha ka gerilya ang namatay sa inaway nga ina.

Singkwenta sa nalista nga 55 abuso militar ang natabo humalin sadto. Lakip diri ang pwersahan nga pagpabakwit sa 204 residente sang Barangay Imelda kag Barangay Quirino. Ang iloy naman kag isa ka bulan ang edad nga hinablos ni Marlon Parane ang gindakup kaangot sang atake militar nga ini. Sa umpisa ginapahambog sang militar nga duha ka Pulang hangaway ang ila nadakup nga wala ginsambit nga isa ini ka lola kag isa ka lapsag.

Bangud sa perwisyo nga tuga sang militarisasyon, nagnubo ang pangabuhian sang mga mangunguma nga indi makatrabaho sa ila mga ulumhan sa kakulba nga mainitan sang mga suldado. Gintumod sang Katungod ang kaso sang pamilya Norcio nga napilitan maghalin sa ila mga balay kag uma sa Barangay Quirino matapos nga ginpaidalum sila sa interogasyon sang militar kag gin-akusahan mga myembro sang BHB. Nag-agsa lamang sila sa uma sang ila mga himata sa iban nga baryo.

Suno sa Katungod, lapnagon ang paglabag sa tawhanong kinamatarung sa bilog nga Eastern Visayas. Luwas sa mga kaso nga nasambit sa ibabaw, may nalista man sila nga 42 kaso sang abuso militar nga nagbiktima sang 4,203 halin Enero tubtub Marso subong nga tuig sa bilog nga rehiyon. **AB**

Maj. Gen. Jovito Palparan, Jr.

Matalaw nga pasistang kriminal

Sa pagretiro ni Maj. Gen. Jovito Palparan sa Septyembre 11, magatampok ang iya labaw nga duguon nga rekord sang pagpamatay, pagkuot kag iban pang kalakasan batuk sa mga di armadong sibil-yan. Sa amo man, magatampok ang kapaslawan niya nga tapnaon ang rebolusyonaryo nga armadong kahublagan indi lamang sa Central Luzon, kundi pati sa Eastern Visayas kag isla sang Mindoro kon sa diin siya nadesestino kag nagsabwag sang pasistang kakugmat halin 2001.

Base sa listahan sang Karapatan, 136 ukon 64% sa nalista nga 212 paglabag sa tawhanong kinamatarung sa Central Luzon umpisa Pebrero 2001 natabo sa nagligad nga 11 bulan kon sa diin ginpamunuan ni General Palparan ang 7th Infantry Division sang Philippine Army. Lakip diri ang 71 kaso sang pagpatay, lima ka kaso sang masaker, 14 kaso sang napaslawan nga pagpatay kag 46 kaso sang pagkuot.

Daku nga mayorya sang mga paglapas ginhimo sang mga pasistang pwersa ni Palparan sa mga prubinsya sang Bulacan, Pampanga kag Nueva Ecija nga ginkonsentahan sang maduguon nga kampanya sang 7th ID sa katuyuan kuno nga "panason ang suportang masa sang rebolusyonaryong hublag." Mada-mu nga mga lugar didto ang yara sa idalum subong sang di deklarado nga layi militar, kon sa diin naghari ang gahum sang AFP kag nagasabwag ini sang terorismo sa pumuluyo. Labag sa mga sandigan nga kinamatarung sibil, ang sin-o man nga wala sang dala nga sedula ginabakol, ginaabuso kag ginapahug.

Si Palparan ang kilala nga utok man sang mga pagpatay kag pagkuot. Lakip diri ang pagpatay kaday Ricardo Valmocina kag duha pa sa San Ildefonso, Bulacan sadtong Pebrero 1. Tampok man ang kaso sang pagkuot sadtong Oktubre 26, 2005 sa mag-asawa nga Marivel kag Danilo Supena, lunsay myembro sang Bayan Muna.

Apat ka bulan nga mabdos si Marivel. Nakit-an ang ila nagakalugnas nga mga bangkay nga nakasulod sa sako sa San Jose City, Nueva Ecija.

Sadtong Enero 16, wala kaluoy nga ginpatay ang 61-tuig nga si Ofelia "Nanay Perla" Rodriguez, lider mangunguma, sa iya balay sa banwa sang Mexico samtang karga ang iya lapsag nga apo. Luwas diri, si General Palparan man ang utok sa likod sang pagkuot sa mga estudyante sang UP nga sanday Karen Empeno, Sherlyn Capadan kag mangunguma nga si Manuel Merino sa Hagonoy, Bulacan sadtong Hunyo 25.

Eastern Visayas: Antes nadesestino sa Central Luzon, nagsabwag sang kakugmat si Palparan sa Eastern Visayas sadtong Pebrero-Agosto 2005 bilang pinuno sang 8th ID. Sa sulod sang walo ka bulan, nagabot sa 7,250 indibidwal, 5,223 pamilya kag 141 komunidad ang nangin biktima sang pasistang militarisan. Naglabot 22 ang nangin biktima sang pagpamatay sa rehiyon sadtong lamang Pebrero-Mayo 2005, kadam-an mga lider kag katapu sang mga progresibong organisasyon kag partido. Sa una nga lima ka bulan pa lamang nga pagpungko ni Palparan sa 8th ID, nagdaku sang anum ka pilo ang tantos sang mga paglabag sa tawhanong kinamatarung kumpara sa kabilugan nga numero sang mga paglabag sadtong bilog nga 2004.

Lakip sa makangingidlis nga krimen ni Palparan amo ang pagpa-

tay sa mga progresibong pangrehiyon nga lider masa pareho nanday Rev. Peter Edison Lapuz, *regional coordinator* sang Katungod-Sinirangan Bisayas kag myembro sang konseho sang Promotion of Church People's Response (PCPR)-Eastern Visayas nga ginpatay sa San Isidro, Leyte sadtong Mayo 12, 2005 kadungan sang lider mangunguma nga si Alfredo Malinao; kag si Atty. Feledito Dacut, *regional coordinator* sang Bayan Muna nga ginpatay sa Tacloban City sadtong Marso 14, 2005. Suno sa imbestigasyon sang mga pulis, mga tinawo mismo sang 8th ID ang nakita nga nagalibot-libot sa lugar kon sa diin ginpatay si Attorney Dacut. Bag-o ini, napilasan si Leo Bagares, pangaduha nga tagapangulo sang Bayan Muna sa EV sang lambatan siya sa Sulangan, Guiuan, Eastern Samar. Napilasan man sanday Fr. Allan Caparro sang Iglesia Filipina Independiente kag pangaduha nga tagapangulo sang PCPR-EV kag ang iya tiayon nga si Aileen sang paulanan sila sang bala sadtong Pebrero 18, 2005 sa Abuyog, Leyte.

Madamu nga baryo kag ulumhan ang ginaguba. Linibu-libo ang pwersahan nga ginpalayas sang mga tropa ni Palparan sa Eastern Visayas paagi sang pagpamomba kag mapintas nga operasyong militar. Lakip sa mga binomba sang mga helikopter sang Philippine Air Force ang pila ka barangay sang Catarman kag Pambujan, Northern Samar kag Calbayog City, Western Samar sadtong Abril 16, 19 kag 20, 2005.

Wala sing salbar ang mga bata sa pasistang pagpang-abuso sang mga tropa ni Palparan. Sadtong Mayo 3, 2005, ginpaso sang mga suldado ang kinatawo sang tatlo ka bata sa Matuginao, Western Samar matapos mapaslwan nga matudlo ang ila mga ginikanan. Sadtong Marso 1, 2005, tatlo ka bata nga 8, 7 kag 5 tuig ang pang-edaron ang ginkuot sang mga tropa sang 34th IB upod sang ila mga ginikanan sa Catbalogan, Samar.

Maduguon nga rekord ni Palparan. Unang nga nagbantog sa pungsodnon nga lebel ang pagkapasistang berdugo ni Palparan bangud sa ginpalapnag niya nga kalakasan militar sa Mindoro sang nangin hepe siya sang 204th Bde kag suguran ang paglunsar sang masingki nga operasyong militar sa isla umpisa 2001 tubtub 2004. Personal nga binisita ni Arroyo ang Mindoro sadtong Oktubre 1, 2001, pila ka bulan pa lamang makaligad nga nabutang siya sa Malakanyang agud dayawon, iendorso kag buyukon ang pagpasanyog pa sang mga ginahimo nanday Palparan. Maabot sa 326 nga kaso sang paglabag sa tawhanong kinamatarung ang nalista sang Karapatan sa isla. Nagabot sa 27 aktibista ang pinatay sa Mindoro. Pinakamatingkad ang pagkuot, pagtortur kag makangingidlis nga pagsalbeyds sadtong Abril 2003 kanday Eden Marcellana, *secretary-general* sang Karapatan-

Southern Tagalog kag Ka Eddie Gu-manoy, tagapangulo ang Kasama-TK, panrehiyong organisasyon sang mga mangunguma. Si Palparan man ang utok sa pagpatay kay Vice Mayor Juvy Magsino sang Naujan, Oriental Mindoro sadtong 2004. Bilang pinuno naman sang Task Force Banahaw sadtong 2001, nangin responsable si Palparan sa 61 paglabag sa tawhanong kinamatarung sa Laguna.

Antes ini, sang gindestino si Palparan sa Mountain Province sadtong 1992, anum ang ilegal nga ginaresto, lima ang hinaras, isa ang ginkuot, isa pa ang sinalbeyds, isa ang napilasan kag duha ang nangin kaso sang pwersahan nga pagpabakwit.

Mas temprano pa, bilang kumander sang 24th IB sadtong 1987 tubtub 1991 sa Pampanga kag Bataan, utok siya sang mga ilegal nga pagpang-aresto, detensyon, tortur, pwersahan nga pagpalyas kag pagpanamad sang mga kabuhi sang mga aktibista, myembro sang mga progresibong organisasyon kag mga ordinaryong pumuluyo. Nagtukod man siya sang mga grupong *vigilante* sa Pampanga nga responsable sa mga pagpangsalbeyds, tortur kag iban pa nga mga krimen. Lakip sa ila mga biktima ang mga tagapangapin sang tawhanong kinamatarung.

Matalaw kag napaslwan sa pagbato sa BHB. Wala untat si General Palparan sa pagpabugal nga nagmadinalag-on ang AFP sa pagbato sa Bag-ong Hangaway sang Banwa kag sa pagsiling nga nadula na ang suporta sang BHB sa mga banwa sang Bulacan, Nueva Ecija kag Pampanga.

Wala unod ang iya mga pagpahambog sa atubang sang kamatuoran nga wala siya sang anuman nga

mapabugal nga kadalag-an militar batuk sa BHB. Bangud sa nagabagang ang ikog sa mga armadong gerilya sang BHB nga sarang magdepensa sa kaugalingon, ang ginatarget sang terorismong militar sang AFP amo mga komunidad sang mga mangunguma, mangingisda kag mamumugon kon sa diin nagalunsar sang pagpangsona, ginapahug ang mgaindi makasabat sa rekisito nga pagkuha kag pagdala sang permi sang sedula kag pagpangkuot kag pagpamatay sang mga aktibista ang iya mga tropa kag hinuptan nga *death squad*. Wala ni isa ka kahigayunan nga ginpamunuan mismo ni Palparan ang isa ka aktwal nga operasyong militar batuk sa BHB.

Sa baylo, bangud sa ginasabwag nga kakugmat ni Palparan, lubos siya nga ginakangil-aran sang pumuluyong Pilipino. Bunga sang mga makahas nga pagatake sang AFP sa pumuluyo, labi lamang nangin maathag sa ila ang kakinahanglanon kag kahustuhan nga magarmas kag magbato. Padamu nga padamu ang gusto nga magentra sa Bag-ong Hangaway sang Banwa agud agumon ang katarungan kag silutan ang mga pasistang kriminal.

Matapos man ang pormal niya nga pagpangalagad sa AFP, indi paguntatan sang pumuluyong Pilipino ang berdugo nga si Palparan tubtub indi niya mabayaran ang kada tinulo sang dugo nga ginutang niya sa pumuluyo. Igapataw sa iya ang rebolusyonaryong hustisya sa diin man siya makadto. Upod sa iya amo nga si Arroyo, ginahusgahan na sang rebolusyonaryong hublag si General Palparan bilang isa sa pinakamapintas nga pasistang kriminal nga nagmadinalag-on lamang sa pagpainit sang rebolusyonaryong diwa sang pumuluyong Pilipino. **AB**

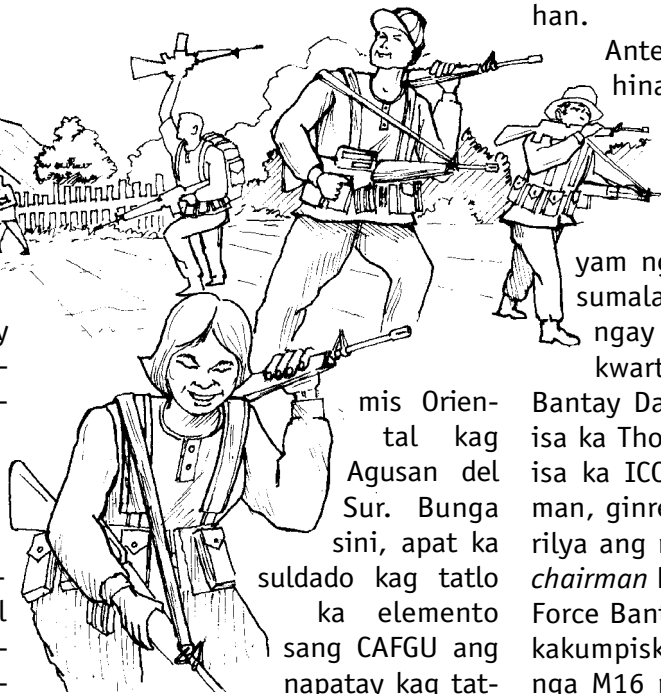
43 armas naagaw sa mga operasyong disarmang sang BHB

Nag-abot sa 43 nga nagkalain-lain nga kalibreng armas ang naagaw sang mga yunit sang Bag-ong Hangaway sang Banwa (BHB) sa mga operasyong disarmang nga ginlunsar sa Bukidnon, Negros kag Capiz sining ulihi nga tunga sang Agosto. Gindayaw sang Partido Komunista sang Pilipinas ang mga yunit sang BHB sa mga naangkon nga kadalagan kag ginbuyok ang iban pa nga mga yunit sa bilog nga kapuluan nga pasingkion pa ang pagpakig-away gerilya agud makaangkon pa sang dugang nga mga hinganiban para maarmasan ang nagadamu nga mga rekrut sang BHB.

Sa Bukidnon. Pinakatampok sa mga operasyong disarmang ang pagsalakay sang pinadaku nga platoon sang BHB sa idalum sang Ernesto Roa Command sa *patrol base* sang 72nd IB kag CAFGU sa Barangay Boco, Banlag, Valencia City sadtong Agosto 22 kon sa diin nakaagaw ang BHB sang 30 baril. Nakakumpiska ang BHB sang 15 M14, 10 Garand, duha M16, duha karbin kag isa kalibreng .45 pistola.

Suno kay Ka Cesar Renerio, tagapamaba sang NDF-North Central Mindanao Region (NCMR), gintigayon ang pagsalakay bandang alas-11:30 sang gab-i. Nagbato ang duha sa 15 elemento sang CAFGU pero gilayon sila nga nagsurender sang ila mga hinganiban sang maigo sila. Madasig man nga nagsurender ang 13 elemento sang CAFGU nga nasorpresa bangud nagakatulog sila sadto. Napatay ang cadreman sang 72nd IB sang tuyuon niya nga kuhaon ang iya armas. Napilitan ang mga Pulang hangaway nga palukpan siya.

Ginreport man sang tagapamaba nga nakalunsar ang mga yunit sang BHB sa NCMR sang walo nga taktikal nga opensiba sa porma sang mga reyde kag harasment halin Hulyo tubtub Agosto sa Bukidnon, Misa-

mis Oriental kag Agusan del Sur. Bunga sini, apat ka suldado kag tatlo ka elemento sang CAFGU ang napatay kag tatlo pa ka suldado ang napilasan.

Sa Capiz. Sa adlaw man nga ini, nakaagaw ang BHB sang lima ka armas nga nagakalain-lain nga kalibre sa Barangay Bungsuang, Dumarao. Nagpakuno-kuno nga mga tinawo sang militar ang lima ka katapu sang BHB-Nonito Aguirre Sr. Command agud makasulod sa balay sang tserman sang Barangay Bungsuang. Sang makasulod na sila amo nga nagpakilala nga mga Pulang hangaway. Madasig nila nga nakumpiska ang duha ka M16, isa ka M14, isa ka karbin kag isa ka .45 kalibreng pistola kag mga bala halin sa arsenal sang anak sang *barangay chairman* nga

isa ka upisyal sang PNP.

Sa Negros. Sinalakay sang pito-katawo nga yunit sang BHB ang Tarlii Mining Company sa Barangay Talim, Calatrava sadtong Agosto 29 kag disinarmahan sang ila mga pusil ang mga armadong bantay. Nakakumpiska sila sang duha ka .38 kalibreng rebolber kag isa ka 12-gauge shotgun. Isa sa mga dinisarmahan amo ang hepe sang Calatrava Police Station nga nagatrabaho man bilang gwardya sa minahan.

Antes sini, lima ka armas ang hinakot sang isa ka platoon sang BHB sa banwa sang Toboso sa operasyong disarmang nga ginlunsar sadtong Agosto 21. Siyam nga Pulang hangaway ang sumalakay sa Salamanca Barangay Hall nga amo ang headquarters man sang Task Force Bantay Dagat. Nakatipon sila sang isa ka Thompson, isa ka karbin kag isa ka ICOM *base radio*. Kadungan man, ginreyd sang iban pa nga gerilya ang mga balay sang *barangay chairman* kag mga katapu sang Task Force Bantay Dagat kon sa diin nakakumpiska man sila sang isa pa nga M16 nga may anum nga magasin, isa ka M14 kag isa ka *shotgun*.

Suno kay Ka Bayani Obrero, tagapamaba sang Boy Gatmaitan Command sang BHB-Negros, ang pagdisarmang sa mga elemento sang Bantay Dagat sabat sa demanda sang magagmay nga mangingisda nga ginabiktima nila. Siling niya, sining Hunyo lamang, isa ka bata nga isa ka tuig ang panuigon ang napatay sang mag-istraping ang mga katapu sang Bantay Dagat. Ang mga pwersang paramilitar nga ini nga nagapakuno-kuno nga tagapangapin sang kapalibutan amo ang nagapamirata sa baybayon sang Toboso kag mga kaingod nga lugar. **AB**

Mga aksyong militar sa Agusan, Quezon kag Misamis

Walo ka suldado ang napatay kag isa ang napilasan sa separado nga mga armadong aksyon sang Pulang hangaway sang BHB sa Agusan del Sur, Misamis Oriental kag Quezon sadtong Agosto.

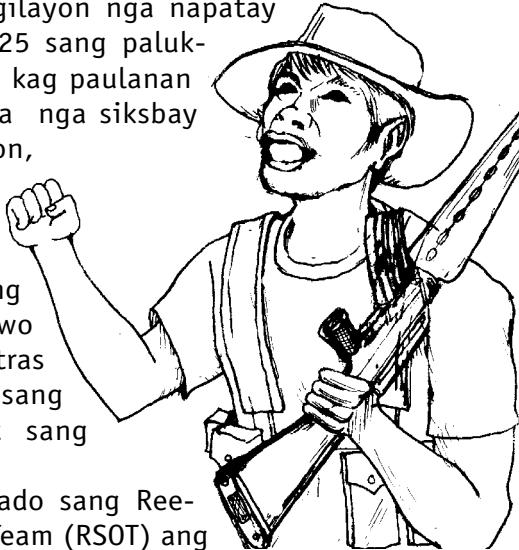
Sa Agusan del Sur. Indi magnubo sa lima ka suldado sang gubyerno ang gilayon nga napatay sadtong hapon sang Agosto 25 sang palukpan sang BHB sang *land mine* kag paulanan sang bala ang ginasakyan nila nga siksabay nga trak sa Barangay Mardon, Talacogon. Nag-umpisa ang inaway bandang 12:30 sang hapon kag nagdugay ini sang isa ka oras sang magbato ang nabilin nga buhi sa 12-katawo nga grupo sang kaaway. Umatras ang mga Pulang hangaway sang nag-abot ang reimporsment sang militar.

Sa Quezon. Duha ka soldado sang Re-engineered Special Operations Team (RSOT) ang

napatay sang lambatan sila sang mga gerilya sang BHB sa idalum sang Maria Theresa de Leon Command (MTDC-BHB) sa Sityo Matalahan, San Vicente sadtong Agosto 26. Napilasan man ang isa pa ka suldado. Ang ginlambatan nga suldado bag-o lang nag-

halin sa pagdul-ong sa ila kampo sang pinapasurender kuno nila nga lima ka Pulang hangaway kag pabalik na sila sa ila yunit nga nagahiwat sadto sang *civil-military operations* sa San Vicente.

Sa Misamis Oriental. Isa ka suldado sang 8th IB ang nahulog sa pil-as kag napatay sang maigo siya sang isnayper sang BHB sadtong Agosto 22 sa Sapa sang Maayan, Bantawan, Gingoog City. Nagapatrulya ang mga suldado sang makaengkentro nila ang isa ka platoon sang BHB banda ang alas-6 sang gab-i. AB

Isnayping, harassment sa Far South Mindanao Region

Di magnubo sa pito ka suldado sang Philippine Army kag mga elemento sang CAFGU ang napatay sa mga operasyong isnayping nga ginlunsar sang mga gerilya sa idalum sang Valentin Palamine Command (VPC) sang BHB sa Far South Mindanao Region (FSMR) sadtong Hulyo.

Sa isa ka pahayag, ginsiling sang VPC nga indi nahibal-an kon pila ka mga elemento sang 66th 1B kag CAFGU ang napatay kag napilasan sang isnaypingon sila sang gintingub nga mga pwersa sang Front 74 kag Front 76 sa Sityo Sultana, Ba-

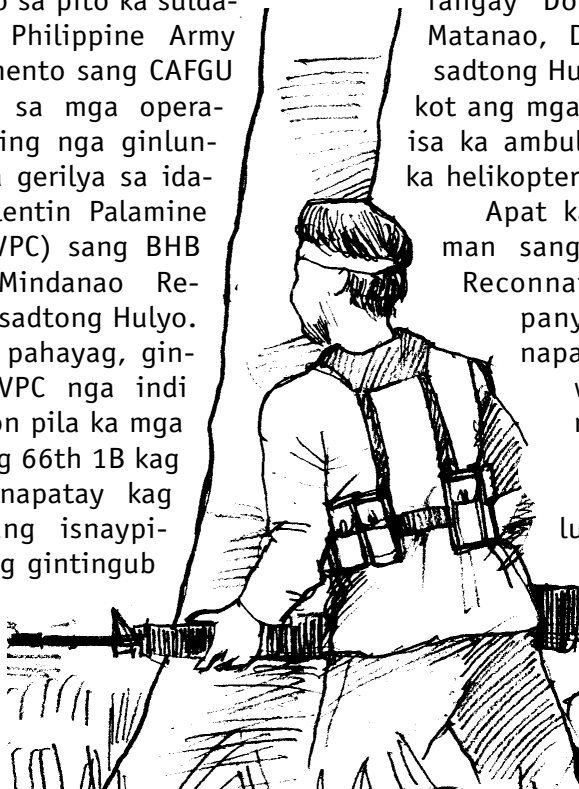
rangay Dongan Pikong, Matanao, Davao del Sur sadtong Hulyo 20. Ginhatkot ang mga kaswalti sang isa ka ambulansya kag isa ka helikopter sang AFP.

Apat ka suldado naman sang Ist Division Reconnaissance Company (DRC) ang napatay sa ginhawat nga isnayping sang mga gerilya sang pumulyo sang Front 76 sadtong Hulyo 17 banda mga alas-9 sang aga sa Sityo Tacul, Sinapulan, Co-

lumbio, Sultan Kudarat. Ikaduha nga bunal ini sang BHB sa mga elemento sang DRC nga nagtuyo nga magsulod sadtong Hulyo 16 sa pareho nga lugar kag nag-agum sang indi pa maisip nga patay kag pilason.

Sa adlaw man nga ato, tatlo ka suldado ang napatay sa harassment nga ginhimo sang mga Pulang hangaway sang Front 74 batuk sa gintingub nga tropa sang 27th kag 57th IB sa Datal Pitak, Colonsabak, Matanao.

Siling sang VPC, ang mga atake nga ini nakatuga sang mga halit sa AFP, CAFGU kag iban pa nga armadong gaway sang reaksyunaryo nga gubyerno ang patimaan sang kahandaan sang BHB sa FSMR nga paslawon ang kampa-nya nga todo-gera sang rehimen US-Arroyo. AB

Pasabton ang Petron, Sunshine Maritime kag gubyernong Arroyo sa Guimaras *oil spill*

Kinahanglan pasabton ang Petron Corporation, Sunshine Maritime Development Corporation (SMDC) kag gubyernong Arroyo sa kriminal nga responsibilidad kaangot sa malapnagon nga pagtagas sang langis (*oil spill*) sa Iloilo-Guimaras Strait nga indi lamang nagdulot sang malubha nga pagkaguba sa kadagatan, kundi nagtuga sang labaw nga kahalitan sa pangabuhian kag ikaayong lawas sang pila ka pulo * * * * * nga mangingisda kag iban pa nga pumuluyo sa Guimaras kag mga kaingod nga isla.

Kahalitan nga gintuga sang *oil spill*

Ginatanya nga nagaabot na sa masobra 300,000 litro sang langis ang nagatagas halin sa barko nga MT Solar I (ginatag-iyahan sang SDMC) sang malunod ini sa kadagatan sadtong Agosto 11. Kinontrata sang Petron Corporation ang SDMC agud igabyahe ang 2.2 milyon nga litro sang langis. Ang tumagas nga langis nagtuga sang malapuyot nga *oil sludge* (nagahalo nga tubig kag langis) nga naglapta sang masobra 150 kilometros halin sa ginlugdangan sang barko.

Nagalab-ot sa 300 kilometros sang baybayon sang Guimaras, Iloilo kag Negros ang ginhalitan sang pagtagas. Ginguba sang langis ang masobra 15 kilometros kwadrado sang mga *coral reef*, 60 ektaryas sang plantasyon sang *seaweeds*, 1,100 ektaryas sang bakawan, 1,000 ektaryas sang *marine reserve* lakip ang apat nga lugar nga ginapreserbar para sa *eco-diversity*, anum nga piyer kag mga *beach resort*.

Masobra 4,000 pamilya halin sa 20 barangay sa Guimaras kag walo barangay sa Panay ang nadulaan sang pangabuhian, pangunahon na bangud sa pagkaguba sang mga pangisdaan. Masobra sa 740 katawo ang ginadapuan sang nagkalain-lain nga sari sang balatian halin sa impeksyon sa panit, hapo, *rhini-*

tis (pagbanog sa sulod sang ilong), *gastritis* (pagbanog sang sulod sang tiyan) kag *gastroentiritis* (pagbanog sang tiyan kag tinae) bunga sang direktang pagkapot sang langis, paghangup sang mga kemikal sini kag pagkaon sang kontaminado na mga kalan-on dagat. Ginatanya nga maabot sa pila ka dekada ang rehabilitasyon sang kadagatan nga apektado sang *oil spill*.

Salabton sang Petron kag SMDC

Maathag na kinahanglan sabton sang SMDC kag mga upisyal sini ang pagtagas sang langis kag kahalitan nga gintuga sini sa kapalibutan kag pangabuhian, amo man ang mga problema sa barko kag mga ginlabag sang kumpanya kag kapitan nga mga layi kag pagsulundan sa pagbyahe. Pero sayup nga

hambalon, pareho sa gusto pagguwaon sang gubyerno, nga wala sang kriminal nga responsibilidad ang Petron. Sa kamatuoran ang may pinakadaku nga responsibilidad sang wala ini sang tikang agud pat-uron ang kaluwasan sang transportasyon sang langis sini.

Sa katuyuan nga maka-kinot, wala sini ginpat-ud nga *double-hulled* ukon may duha ka sanib sang salsalon nga nagaputos sa pinakalawas sini ang barko nga magabyahe sang langis, pareho sang ginasaad sa mga internasyunal nga reglamento pangkaluwasan.

Sadto pa na 1993 gin-aprubahan sang Pilipinas ang internasyunal nga layi pangkadagatan nga nagatalana nga ang mga *oil tanker* dapat *doubt-hulled* agud bisan mabuslutan ang isa ka sanib sang pinakalawas sini man ini basta-basta magtagas ang ginabyahe sini nga langis.

Tuman kadaku nga kriminal nga pagpabaya ang indi pagsunod sang Petron sa amo nga pagsuludan ilabi na padayon nga nagaani ini sang daku nga tubo. Ang Petron isa sa tatlo ka pinakadaku nga kumpanya sang langis sa Pilipinas. Sadtong nagligad nga tuig, nagrehistro ini sang P6 bilyon nga netong kita, pinakadaku sa nagligad nga 10 tuig.

Sa atubang sang tuman kadaku nga kahalitan nga gindulot sang pagtagas sang ila langis, mahinay kaayo kag kulang katama ang nangin paghulag sang Petron. Wala ini sang ginatalana sang anuman nga kantidad para gilayon nga ma-

buligan kag mahaw-as ang nahalitan nga pumulu-
luyo.

Salabton sang rehimeng Arroyo

Sa pihak sang tuman kadaku nga kahalitan nga gintuga sang *oil spill* kag pagpangayo sang tabang sang lokal nga gubyrno kag pumuluyo, naglab-ot sang halos duha ka simana bag-o tukuron sang rehimeng Arroyo ang "Task Force Guimaras" agud magdumala sa paglimpyo sang kadagatan. Antes ini, pila ka adlaw nga nagtinguha ang mga lokal nga organisasyong mangingisda, mga grupong *environmentalist* kag Philippine Coast Guard nga limpyuhon bisan paano ang *oil spill*. Wala gingamit sang Malakanyang ang 40% nga pagpanag-iya sang gubyrno sa Petron agud pat-uron ang pagtalana sini sang pondo para limpyuhon ang nagtagas nga langis kag bayaran ang tuman kadaku nga kahalitan sa kapalibutan kag pangabuhian sang pumuluyo. Sa kamatuoran, ginapalikaw sang gubyrno sa kriminal nga responsibilidad ang Petron kag ginsiling kon may yara man, ang salabton lamang sini amo ang pagkontrata sa SDMC.

Ginapakia sang *oil spill* sa Guimaras nga wala sang ginahimo nga anuman nga paghanda ang gubyrno sa pag-atubang sa pareho sini nga dalagku nga trahedya. Una, bisan isa ini sa mga pumirma sa internasyunal nga kumbensyon nga nagasaad nga kinahanglan *double-hulled* ang mga *oil tanker* sa mga kadagatan sang Pilipinas nagahana ang panibag-o nga *oil spill*, lapas sa kaugalingon nga "Clean Water Act" nga nagatalana sang silot sa "hungod kag grabe nga pagpatumbaya" sa polusyon sang kadagatan.

Tubtub subong, wala pa sang nahimo nga tikang para patakason ang nalugdang nga barko ukon indi sipsipon ang masobra 1.5 milyon nga litro pa nga naka-istak nga langis nga padayon nga nagatagas kag nagahalit sa kadagatan. Wala man ginasabat sang gubyrno ang basehan nga kinahanglanon kag wala man gihapon nalatag ang pangmalawigan nga plano para mabuligan ang libu-libo nga pumuluyo nga naigo sang trahedya kag padayon nga nagabalatian kag nagakagutom. Mas interesado pa si Arroyo nga tabunan ang kadakuon sang trahedya nga natabo sa Guimaras gani ginadumilian na niya nga direkta nga makigsugilanon sa midya pati ang mga upisyal sang Philippine Coast Guard nga makapila ka beses nagpabutyag sang kaakig sa pagpatumbaya sang Petron kag simpatiya sa nahalitan nga pumuluyo. **AB**

Pagdinaya sa eksam sang narsing

Komersyalisadong edukasyon

Lumupok sa publiko ang lapnagon nga korapsyon kag komersyalisasyon sa edukasyon sang narsing sang mabuyagyag ang natabo nga pagdinaya sa Nursing Licensure Exams (NLE) sining tuig. Una nga nabuyagyag nga sa adlaw mismo sang eksam, nagpanagtag ang Gapuz Review Center sa Baguio sa mga estudyante sini sang isa ka papel nga nagaunod sang mga pamangkot kag sabat nga eksakto nga ginaunod sang NLE. Nagaabot sa 2,000 estudyante ang gilayon nga nadalahig.

Sa mga masunod nga adlaw, nabuyagyag man ang paghatag sang Inress Review Center sang isa ka "*final review*" (ukon ulihi nga pagrepaso) sa tinipon nila nga estudyante. Ang "*final review*" nga ini nagaunod sang mga pamangkot kag sabat nga magaguwa sa NLE.

Ang Inress ginapag-iyanan ni George Cordero, sadto presidente sang Philippine Nursing Association (PNA), nga magbulig sa paghanda kag pag-amlig sa integridad sang nasambit nga eksam. Tagiya man si Cordero sang pinakadaku nga iskWelahan para sa mga nars sa pungsod, ang Philippine College for Health and Sciences. Si Cordero kag ang bise presidente sang PNA nagbiya sa pwesto bangud sa kahuy-anan.

Sa mga ginahimo nga imbestigasyon lunsay sang Professional Regulation Commission (PRC) kag Senado, nausisaan antes pa man ang eksam, ang ginpalusot nga mga sabat sa ikatlo kag ikalima nga bahin sang pasinawan naglibot na sa madamu pa nga iban nga *review center*. Sunud-sunod nga nabuyagyag sa mga imbestigasyon nga ini ang pagka-imbolbar sang iban pa nga mataas nga upisyal sang narsing kag mga *review center* nga lunsay daw linta nga nagasipsip sang dugo sang mga estudyante kag nagsamad sa propesyon sang narsing.

Komersyalisado nga edukasyon

Ginahayag sang dinayaay sa NLE ang garuk kag komersyalisado nga sistema sang edukasyong narsing sa pung-

sod na labaw nagpabudlay sa mga estudyante. Sistema ini nga nagatalikod sa tunay nga diwa sang propesyon nga pagtatap sa mga may balatian kag nagakinahanglan. Sa baylo, isa ini ka sistema nga ginagamit nga bulugasan sang mga kapitalista kag ila kahimbon sa gubyrno kag mga pribadong institusyon.

Labi pa ini nga ginpalala sang polisiya sang pag-eksport sang kusog pangabudlay nga nagaduso sa mayorya sang mga nars kag iban pa nga propesyunal nga Pilipino nga magpangita sang trabaho sa iban nga pungsod. Ginahingalitan sang komersyalisadong sistema nga ini ang desperasyon sang pila ka pulo ka libo nga estudyante nga makatrabaho sa iban nga pungsod.

Ang komersyalisasyon sang edukasyong narsing labi pa nagtibusok sa manubo na nga kalidad sang serbisyo medikal sa pungsod. Nakasentro ini sa pagpatuhaw sang mga bag-ong gradweyt agud pun-an ang internasyunal nga demanda para sa mga nars nga mahipuson kag nagsugot magbaton sang manubo nga sweldo pangunahon sa US kag iban pa nga manggaranon nga pungsod. Bangud diri, gulpe nga nagtuluhaw nga daw uhong ang ginatus-gatos nga eskwelahang narsing nga nagpatubas sang mga di kwalipikadong gradweyt gani nagakinahanglan pa sila nga mag-enrol sa mga *review center* kag nagakaengganyo sa mga ginbaligya nga palusot nga mga pamangkot kag sabat sa NLE.

Halin 1999, nagdaku halin 186 pakadto sa 460 ang numero sang mga eskwelahang narsing sa Pilipinas. Pero 40% sang mga ini may "0% passing rate" ukon wala pa sang naipasa nga estudyante sa NLE. Luwas diri, may ara man nga 24 nga eskwelahan nga wala man lamang 8% sang mga nagtapos ang nakapasar sa eksamen. Madamu sa

mga nagatudlo sa nasambit nga mga buluthuan mga di kwalipikado bilang mga manunudlo. Tuig-tuig, nagagamay ang numero sang mga bag-ong gradweyt nga nagapasar sa NLE.

Gintugutan sang reaksyunaryong gubyrno ang paglapnag sang amo nga mga iskwelahan, ilabi pa nga pila sa mga ini ginatag-iyahan sang mga pulitiko kag suod nga abyan sang pamilya Arroyo. Madumduman nga nagbiya sa pwesto ang bilog nga Technical Committee on Nursing Education sang Commission on Higher Education sadtong Hulyo sang magbalibad ang rehimeng Arroyo nga sarhan ang madamu nga buluthuan pangnars nga natukiban wala sa pagsulundan sa narsing kag pagpamulong. Sa 460 buluthuan pangnars sa bilog nga pungsod, 12 lamang ang ginakilala sang CHED.

Sa amo man, nagakita sang tinangkas nga kwarta ang mga *review center* nga ginapadalagan sang mga negosyante, kahimbon sang mataas nga upisyal sang gubyrno. Ang simple nga rebyu para sa NLE nagaabot sa ₱12,000-16,000 kada estudyante. Ang rebyu para magluwas sang pungsod nagaabot sa ₱20,000-50,000 kada estudyante. Wala pa nalakip diri ang bayad para sa eksam kag kon ano pa nga sobrang balayran pareho sang ₱1,000 nga ginasukot sang Board of Nursing (BoN) para sa pagpaimprenta lang sang imbitasyon kag programa sa pagsumpa sang mga bag-ong nars.

Panakup-buho ni Arroyo

Ang tanan nga ini nag-ani sang kaakig halin sa kubay sang mga nars kag estudyante sang narsing kag mabaskog nga pagkunderan halin sa pumuluyo. Nanawagan sila, labi na yara sa mga sektor medikal, sang pagbalik sang dignidad

sang ila propesyon kag pagpataas sang kalidad sang edukasyon kag serbisyo pangnars.

Ginapamilit nila ang gilayon nga paglunsar sang independyenteng imbestigasyon agud matumod ang mga tagbuhat kag masilutan ang mga ini. Ginapanawagan nila ang pagkakas sang mga upisyal sang gubyrno na nadalahig sa dinayaay kag pagpabaya sa paglapnag sang mga *review center* nga ginakamit nga palabugasan. Sobra pa diri, ginakunderan nila ang komersyalisasyon sang edukasyon pangnars kag ginapanawagan ang hugot nga pagsunod sa nakatalana nga mga istandard sa ila propesyon. Sa katuyuan nga panason ang duda sa mga estudyante nga nadalahig sa dayaan, ginapamilit nila nga ipakuha liwat sa ila ang ikatlo kag ikalima nga bahin sang eksamen kag sabton ang galastuhan diri.

Bangud diri, napilitan ang rehimeng Arroyo nga magpakitang-tawo kag magpatawag sang imbestigasyon. Pero tubtub subong wala pa ini sang gintumod man lamang nga mga tagbuhat kag pasakaan sang nagakaigo nga kaso kriminal.

Matapos ang masobra isa ka bulan na, wala sang ginhimo nga desaysibong tikang ang rehimen agud matumod kag masilutan ang mga upisyal nga responsable sa dayaan kag atubangan ang pagkagaruk sang sistemang edukasyong narsing. Sa kamatuoran, ginatabunan sini ang mga taghimo. Ginpaserbi nga sablag ang EO 464 nga ginagamit sang Malakanyang para kudalan kag pungan magatambong sa mga pagbista sang Senado bahin sa halambalanon ang mga upisyal sang PRC kag iban pa nga upisyal sang gubyrno nga ginapatawag sang mga senador. Gintugutan lamang ni Arroyo nga magtambong si PRC Chairperson Leonor Tripon-Rosero sa pagbista sang Senado sing Setyembre 6 bangud nakataya diri ang badyet sang PRC. **AB**

ANG**Bayan**

Pahayagan ng Partido Komunista ng Pilipinas
Pinapatnubayan ng Marxismo-Leninismo-Maoismo

Edisyong Hiligaynon
Tuig XXXVII No. 17
Septyembre 7, 2006
www.philippinerevolution.net

Editorial

Kalakasan kag pagpaniplang para magdugay pa sa poder

Wala untat ang maduguon kag tuso nga pagmaniobra ni Gloria Arroyo, gamit ang tanan nga makaptan nga instrumento sang estado kag iban pa nga hayag kag tago nga pamaagi para hugton pa gid ang pagkapyot niya sa poder.

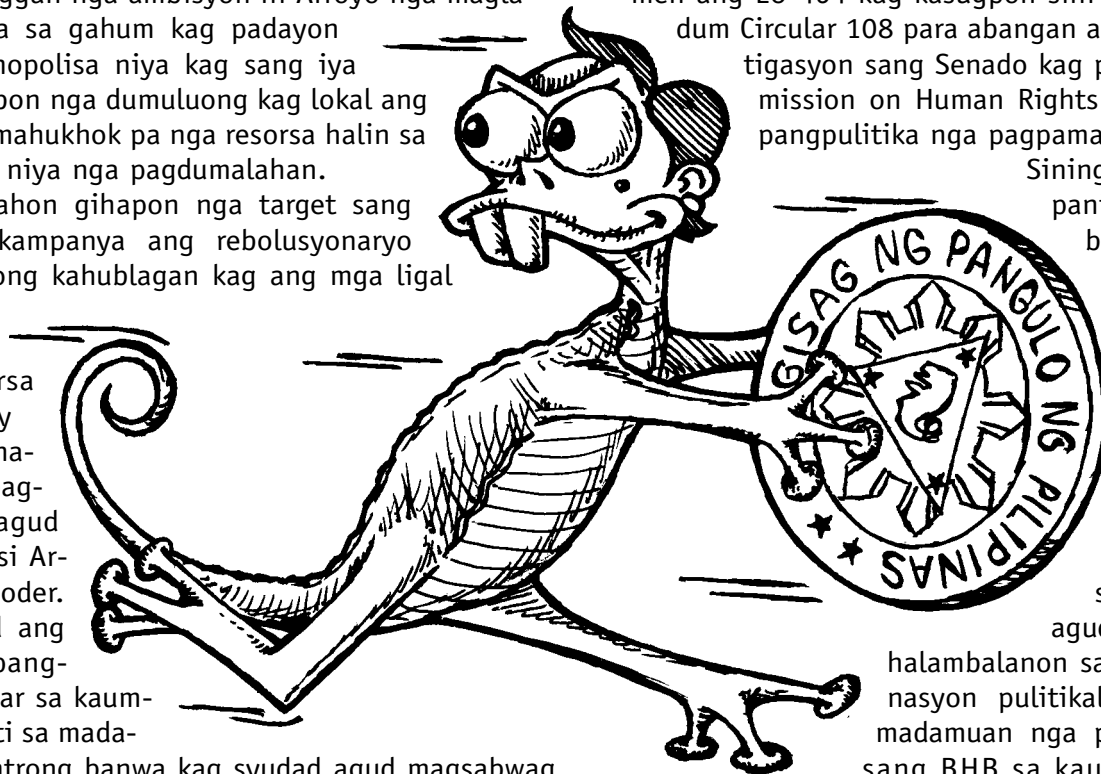
Nagaasud-asod ang mga iskema sang rehimen agud tiplangon ang pumuluyo kag waskon, kon indi man baklon, ang iban nga mahimo pa magbalabag sa indi mapunggan nga ambisyon ni Arroyo nga maglawig pa siya sa gahum kag padayon nga mamonopolisa niya kag sang iya mga kahimbon nga dumuluong kag lokal ang tanan nga mahukhok pa nga resorsa halin sa bangkarote niya nga pagdumalahan.

Pangunahon gihapon nga target sang pasistang kampanya ang rebolusyonaryo nga armadong kahublagan kag ang mga ligal nga demokrati-kong pwersa nga lunsay yara sa unahan sang paghimakas agud patalsikon si Arroyo sa poder. Wala hawid ang mga pagpang-abuso militar sa kaumahan kag pati sa madamu nga sentrong banwa kag syudad agud magsabwag

sing kakugmat batuk sa pumuluyo. Padayon ang pagpatay kag pagkuot sang mga *death squad* ni Arroyo sa mga progresibo kag militanteng pwersa. Ang kriminal nga responsibilidad ni Arroyo kag mga kakumplot nga pasista indi matabunan bisan sang gintukod sini nga Melo Commission nga kuno maga-imbestiga sa pagpamatay sa mga aktibista kag kritikal nga mamahayag.

Kadungan sini, padayon nga ginagamit sang rehimen ang EO 464 kag kasugpon sini nga Memorandum Circular 108 para abangan ang mga imbestigasyon sang Senado kag pati sang Commission on Human Rights bahin sa mga pangpulitika nga pagpamatay.

Sining ulihi, isa ka panibag-o nga imbento nga estorya bahin sa nakit-an nga lulubngan kuno sang mga "biktima sang purgahan" sa Leyte ang ginaduso sang rehimen agud warikon ang halambalanon sang mga asasinasyon pulitikal padulong sa madamuan nga pagpatay kuno sang BHB sa kaugalingon nga

Mga tampok sa isyu nga ini...

Nagabuang nga AFP
PAHINA 5

43 armas naagaw sa mga operasyong disarma
PAHINA 8

Dinayaay sa eksam sa narsing
PAHINA 12

Mga instruksyon sa paglilimbag

1. Ang **sinundang pahina**, na eksaktong kopya ng pahina 1 maliban sa mas mapusyaw ang *masthead* o *logo* ay para sa mga gumagamit ng *mimeo machine* o naglilimbag sa paraang *v-type*. Idinisenyo ito para hindi madaling makasira ng istensil.

2. Pag-*print* sa istensil:

- a) Sa *print dialog*, i-check ang **Print as image**
- b) Alisin ang *check* sa **Shrink oversized pages to paper size**
- k) I-click ang **Properties**
- d) I-click ang **Advanced**
- e) Tiyaking naka-set sa **100%** ang **Scaling**
- d) Ituloy ang pag-*print*

3. Hinihikayat ang mga kasama na ipaabot sa patnugutan ng *AB* ang anumang problema kaugnay ng paglilimbag sa pamamagitan ng *v-type*. Magpadala ng *email* sa *angba-yan@yahoo.com*